

Handläggare
Josefin Ohlson
Telefon: 08-508 33 874

Till
Utbildningsnämnden
2020-08-27

Riktlinje avseende lokalupplåtelse – demokrativillkor

Remiss från kommunstyrelsen, dnr. KS 2020/415

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Malin Eriksson
Avdelningschef

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har fått förslag till ”Riktlinjer avseende lokalupplåtelser – demokrativillkor” på remiss från kommunstyrelsen. Riktlinjerna syftar till att säkerställa att lokaler inte upplåts till någon aktör som står i strid med samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors lika värde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter. Riktlinjerna innehåller åtgärder som nämnderna ska vidta för att säkerställa demokrativillkoret, underlag till stöd för bedömning i det enskilda ärendet och förslag till skrivningar att nyttja i upplåtelseavtal.

Utbildningsförvaltningen ser överlag positivt på riktlinjernas utformning och syfte. Förvaltningen konstaterar samtidigt att förslaget innebär en mer omfattande handläggning av upplåtelser och ett ökat behov av stöd i handläggningen för att säkerställa en korrekt hantering. Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att godkänna tjänsteutlåtandet och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

Utbildningsnämnden har fått förslag ”Riktlinjer avseende lokalupplåtelse – demokrativillkor” på remiss från kommunstyrelsen. Riktlinjerna har tagits fram i enlighet med kommunfullmäktiges budget 2020 om att ta fram stadsövergripande riktlinjer för lokaluthyrning som möter stadens demokrativillkor. Riktlinjerna har tagits fram i samarbete med berörda förvaltningar, inklusive utbildningsförvaltningen. Stadsledningskontoret bedömer att riktlinjerna inte får några konsekvenser gällande befintlig organisation eller ekonomi i form av ökade driftskostnader.

Utbildningsnämnden hyr in närmare 1,5 miljoner kvadratmeter lokalyta lokaliserad över hela staden. Skolverksamheten som nämnden ansvarar för medför att lokalerna nyttjas dagtid under vardagar. Nämnden har i uppdrag att tillgängliggöra sina lokaler utanför skoltid för föreningslivet i syfte att uppnå kommunfullmäktiges mål *2.4 Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring.*

Ärendet

Av riktlinjerna framkommer hur demokrativillkoret ska säkerställas, och vilken information som ska kontrolleras i samband med lokalupplåtelse. Riktlinjerna innehåller också stöd i avtalsskrivning i samband med lokalupplåtelse.

Enligt de föreslagna riktlinjerna ska nämnderna föra in ett demokrativillkor i sina riktlinjer eller rutiner vid handläggning av lokalupplåtelse. Demokrativillkoret konkretiseras i riktlinjerna genom att lokaler inte ska upplåtas till en aktör om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten:

1. utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i punkterna 1 eller 2, eller
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

Utgångspunkten är att en aktör kan hållas ansvarig för en företrädares ageranden om agerandet kan kopplas till föreningen/organisationen och dess verksamhet.

Vid en granskning av en förfrågan om att nyttja lokal framgår av riktlinjerna att nämnden bland annat ska undersöka i vilka sammanhang aktören förekommer på sociala medier och eventuell

nyhetsrapportering. Vidare föreslås att tidigare upplåtelse som beviljats eller avslagits kontrolleras samt att nämnden kontrollerar skatter och avgifter, moms, arbetsgivaravgifter eller F-skatt samt skulder hos kronofogden för hyresgästen respektive nyttjanderättshavaren.

Utgångspunkten är att varje nämnd/bolag hanterar och bedömer upplåtelser av egna lokaler. Om förvaltningschefen bedömer att lokalupplåtelsen bör ses ur ett stadsövergripande perspektiv finns möjlighet att samråda med stadsledningskontoret inför beslut.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning, i samverkan med grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas av den fackliga samverkansgruppen den 18 augusti 2020. Ärendet kommer också att behandlas av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 19 augusti 2020.

Till nämndsammanträdet den 27 augusti behandlas också förvaltningens tjänsteutlåtande om riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor. Båda ärendena berör säkerställandet av demokrativillkor hos de aktörer som nyttjar eller får bidrag av staden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I dagsläget tillgängliggörs nämndens lokaler på främst två olika sätt. Det första, och vanligaste sättet, är att tillgängliggöra lokaler via idrottsförvaltningens bokningssystem. Detta avser främst gymnastiksalar men även andra skollokaler. Det andra sättet är genom att en enskild skola, själv eller via central förvaltning, träffar avtal med aktör både för enstaka upplåtelse och upplåtelser på längre sikt, exempelvis en bostadsrättsförening som önskar använda matsalen för föreningsstämma. Förvaltningen bedömer att riktlinjerna aktualiseras i de fall förvaltningen genom någon av dess skolor eller enheter direkt upplåter lokal till en aktör. I de fall upplåtelse av lokal istället sker via idrottsförvaltningens bokningssystem är förvaltningens utgångspunkt att det är idrottsförvaltningen som har att tillse att demokrativillkoret efterföljs.

Utbildningsförvaltningen ser överlag positivt på riktlinjernas utformning och syfte. Förvaltningens synpunkter sorteras in i tre

områden: förvaltningens organisation, aktörsbegreppet samt granskning av förfrågan i övrigt.

Förvaltningens organisation

Förvaltningen har många lokaler och varje enhet har funktioner med viss delegation att upplåta lokaler till en aktör. Utifrån förvaltningens organisation, konstaterar förvaltningen att de rutiner som behövs för att säkerställa bedömningen av demokrativillkoren, kommer att kräva tid från skolpersonal och deras huvudsakliga arbetsuppgifter. Exempelvis kommer den kontroll som ska göras avseende aktören vad gäller skatter och avgifter samt skulder hos kronofogden kräva resurser i form av arbetstid.

Förvaltningen har totalt sett en tämligen omfattande upplåtelse av lokaler, men sett till varje enhet handläggs frågorna relativt sällan. Utifrån det bedömer förvaltningen att den som ska kontrollera demokrativillkoret i flera fall behöver stöd för att säkerställa att bedömningen blir rättssäker. Förvaltningen önskar därför en för staden gemensam inrättad stödfunktion, dit den skolenhet som har att kontrollera demokrativillkoret kan vända sig för stöd i bedömningen samt för att få hjälp att kontrollera aktören i sociala medier och nyhetsrapportering liksom aktörens skatter och avgifter samt skulder hos kronofogden. I annat fall bedömer förvaltningen att en sådan stödfunktion kan komma att behöva inrättas inom förvaltningen.

I och med förvaltningens omfattande organisation förespråkar förvaltningen också att svårbedömda ärenden kan samrådas direkt mellan den enhet som ska upplåta lokalen och stadsledningskontoret/stödfunktion.

Av riktlinjerna framgår att en kontroll ska göras av tidigare upplåtelser som beviljats eller avslagits. Förvaltningen saknar idag ett register över upplåtelser och bedömer att det krävs resurser för att säkerställa ett sådant samlat register för förvaltningen eller gemensamt för staden.

Aktörsbegreppet

Förvaltningen tolkar riktlinjerna och användningen av begreppet ”aktör” på så sätt att begreppet också innefattar regimer, vilket får till konsekvens att en odemokratisk regim inte ska tillåtas att nyttja stadens lokaler. Förvaltningen anser dock att detta bör framgå tydligt av riktlinjerna.

Granskning av förfrågan i övrigt

I riktlinjerna framgår att en förfrågan om nyttjande av lokal ska föregås av kontroll av skatter och avgifter, moms, arbetsgivaravgifter eller F-skatt samt skulder hos kronofogden för aktören. Dock följer inte av riktlinjerna hur nämnden bör agera om en aktör brustit i detta avseende. Riktlinjerna bör därför förtydligas i detta avseende.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter

Enligt artikel 28 i barnkonventionen har barn rätt till utbildning. Bedömning av att en aktör som vill nyttja en lokal tar resurser i anspråk, som istället hade kunnat användas för att tillgodose barns bästa och barns rätt till utbildning. Ett sätt att säkerställa att förvaltningens resurser inte tas till bedömning av demokrativillkor är att upplåtelse av lokaler endast sker via idrottsförvaltningens bokningssystem.

Jämställdhetsanalys

Ärendet bedöms inte leda till några negativa konsekvenser utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen samt att beslutet justeras omedelbart med anledning av att remissens svarstid.

Bilagor

1. Riktlinjer avseende lokalupplåtelser – demokrativillkor
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande